

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Г.Л. КОПТЄВА

Методичні вказівки до виконання самостійної роботи з курсу

**«ІСТОРІЯ МИСТЕЦТВ, АРХІТЕКТУРИ ТА
МІСТОБУДУВАННЯ»**

*(для студентів 4 курсу денної форми навчання напрямку
1201(6.060102) – «Архітектура»)*

Харків – ХНАМГ – 2009

Методичні вказівки до виконання самостійної роботи з курсу «Історія мистецтв, архітектури та містобудування» (для студентів 4 курсу денної форми навчання напрям 1201 (6.060102) – «Архітектура») / Укл.: Коптева Г.Л. Харк. нац. акад. міськ. госп-ва - Харків: ХНАМГ, 2009.–15 с.

Укладач: Г.Л. Коптева

Рецензент: ст. викл. Л.П. Панова

Рекомендовано кафедрою архітектурного моніторингу міського середовища, протокол № 2 від 13.10.2009 р.

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП.....	4
1. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
2. САМОСТІЙНА НАВЧАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТА. ТЕМАТИКА ГРАФОАНАЛІТИЧНИХ ЗАВДАНЬ.....	7
3. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ.....	11
4. ЗАСОБИ КОНТРОЛЮ ТА СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ.....	12
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	13

ВСТУП

Дисципліна «Історія мистецтв, архітектури та містобудування» призначена для студентів-архітекторів 4 курсу за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавр. Даний курс є головним у теоретичній підготовці бакалаврів за напрямом 6.060102 – «Архітектура».

Історія мистецтва та архітектури розглядається як складова частина художньої культури, що ґрунтується на спільних теоретичних засадах. Даний курс розкриває не тільки типологічні або стилістичні особливості епохи, що вивчається, але і висвітлює її генетичну і соціальну спадкоємність, що рухається у загальному потоці розвитку світу.

Курс має міждисциплінарні зв'язки з курсами «Композиція», «Архітектурне проектування», «Філософія», «Теоретичні та методичні основи архітектурного проектування» та інші і дає матеріал для наукових досліджень та архітектурного проектування, вправ та клаузул, що супроводжують все навчання.

Мета дисципліни – вивчення генези архітектури і мистецтва на прикладах світових шедеврів; вивчення теоретичних засад архітектури і мистецтва; вивчення творчих методів відомих митців.

Завдання курсу:

- дати студенту знання про головні історико-культурні події у всесвітній історії мистецтва, архітектури і містобудування; показати їх як аспекти закономірного генезису культури, як єдиний процес, де мистецтво, архітектура і містобудування є ланками у загальному культурному процесі розвитку людства;

- надати розуміння мистецтва, архітектури і містобудування як культурного феномена, функції соціально-економічних, природно-екологічних і психологічних факторів;

- навчити студента професійній аналітичній оцінці твору архітектури, вмінню ідентифікувати твір з певною епохою, майстром, стилем, філософською і науковою концепцією.

Предмет вивчення у дисципліні – історія мистецтва розглядається як складова частина художньої культури (у сукупності з архітектурою). У складі мистецтв вивчається образотворче мистецтво з посиланням на музику, літературу, кіно та ін. Містобудування розглядається як обов'язкова складова архітектури, що ґрунтується на спільних теоретичних засадах.

Самостійною формою вивчення дисципліни є серія графоаналітичних завдань, що виконуються за темами лекцій.

Загальний часовий обсяг самостійної роботи – 22 години.

Робота є міждисциплінарною і пов'язана з завданнями з курсів «Архітектурне та містобудівне проектування», «Територіальне і регіональне планування», «Сучасні проблеми архітектури».

1. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 7. Історія мистецтв, архітектури та містобудування періоду першої промислової революції сер. XIX – поч. XX ст. (2/72).

ЗМ 7.1 Архітектура та містобудування періоду першої промислової революції сер. XIX – поч. XX ст. (1.5/54).

Теми лекцій:

Лекція 1. Архітектура та містобудування періоду першої промислової революції сер. XIX – поч. XX ст.

Функціональна та композиційна структура міста до початку першої промислової революції та в період промислового розвитку (Київ, Харків, Одеса).

Лекція 2. Трансформація вулиць дореволюційної сітки міста під впливом першої промислової революції (реконструкція Османа). Специфіка формування рекреаційної містобудівної структури в історично склавшихся містах.

Лекція 3. Архітектура та мистецтво модерну. Пошук нового стилю.

Лекція 4. Архітектура та містобудування Росії сер. XIX – поч. XX ст. (Шехтель, Кекушев, Зеленко, Поленов та інш.).

Лекція 5. Архітектура та містобудування України сер. XIX – поч. XX ст. (Бекетов, Кричевський, Максимов та інш.; асамбль в селі Шаровка Харківської обл.).

Лекція 6. Архітектура та містобудування Англії і сер. XIX – поч. XX ст. (Пекстон, Морріс, Уебб, Макінтош та інш.).

Лекція 7. Архітектура та містобудування Франції сер. XIX – поч. XX ст. (Гімар, Гарньє, Перре; перші всесвітні промислові виставки).

Лекція 8. Архітектура та містобудування Германії та Австро-Венгрії сер. XIX – поч. XX ст. (Земпер, Беренс, Ольбріх, Ендель. Вагнер, Лоос, Венський Сецесіон).

Лекція 9. Архітектура та містобудування Іспанії сер. XIX – поч. XX ст. (Гауді).

Лекція 10. Архітектура та містобудування Італії та Швейцарії сер. XIX – поч. XX ст. (Сант Еліа «Місто майбутнього». Штейнер, Майар, Мозер).

Лекція 11. Архітектура та містобудування Бельгії та Фінляндії сер. XIX – поч. XX ст. (Ван де Вельде, Орта, Анкар, Хофман. Сааринен, Гезелліус,

Ліндгрєн, Сонк).

ЗМ 7.2 Мистецтво сер. XIX – поч. XX ст. (0.5/18).

Лекція 12. Уявлення про єдність простору та часу в мистецтві сер. XIX – поч. XX ст. як функції промислового розвитку в порівнянні з концепціями перспективи середньовіччя та ренесансу (символізм, імпресіонізм, експресіонізм та інші течії).

Модуль 8. Історія мистецтв, архітектури та містобудування першої середини XX століття (2/72).

ЗМ 8.1 Мистецтво XX століття (0.5/18).

Теми лекцій:

Лекція 1. Проблеми раціонального та духовного в мистецтві XX ст. Зародження і розвиток абстрактного мистецтва на початку XX століття (кубізм, футуризм, абстракціонізм, сюрреалізм, супрематизм та інші.) в Західній Європі та Радянському Союзі.

ЗМ 8.2 Архітектура та містобудування XX століття. Раціоналістичні течії (1.5/54).

Лекція 2. Архітектура та містобудування Америки сер. XIX – поч. XX ст. Чикагська архітектурна школа (Дженні, Річардсон, Саллівєн, Адлер, Райт).

Лекція 3. «Органічна архітектура» Ф.Л.Райта.

Лекція 4. Зародження і розвиток функціоналізму в Європі. Архітектура та містобудування Німеччини XX ст. (творчість Мендельсона, Гропіуса, школа Баухауз).

Лекція 5. Творчість Міс ван дер Роє.

Лекція 6. Машинна естетика та емоціональні напрями в архітектурі Франції XX ст. (творчість Ле Корбюзьє).

Лекція 7. Російська та радянська архітектура і містобудування першої середини XX століття. Нові тенденції. Вплив авангардного мистецтва на архітектуру XX ст. (Татлін, Ладовський, Леонідов).

Лекція 8. Конструктивізм радянської архітектури (Гінзбург, Весніні, Голосов, Мельников).

Лекція 9. Вплив конструктивізму на архітектуру України XX ст. (Харківський Держпром).

Лекція 10. Класичний напрямок у архітектурі 30-50 років XX ст. (Щусєв, Фомін, Жолтовський).

2. САМОСТІЙНА НАВЧАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТА.

ТЕМАТИКА ГРАФОАНАЛІТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

Самостійна навчальна робота студента становить альбом графоаналітичних завдань за темами лекційного курсу.

Модуль 7. Історія мистецтв, архітектури та містобудування періоду першої промислової революції сер. XIX – поч. XX ст. (2/72).

ЗМ 7.1 Архітектура та містобудування періоду першої промислової революції сер. XIX – поч. XX ст. (1.5/54).

Графічне завдання 1. Містобудування періоду першої промислової революції сер. XIX – поч. XX ст.

Завдання. Надати схеми розвитку міста до початку першої промислової революції (до поч. XIX ст.) та в період промислового розвитку (сер. XIX – поч. XX ст.). На прикладі міста Харкова проаналізувати етапи розвитку міста з XVII до початку XX ст. Намалювати просторові структури ландшафту, основних шляхів, функціональну та композиційну структуру міста Харкова до початку першої промислової революції та в період промислового розвитку сер. XIX – поч. XX ст.

Охарактеризувати просторові структури міста. Виявити основні фактори змін розвитку промислових міст.

Графічне завдання 2. Трансформація вулиць дореволюційної сітки міста під впливом першої промислової революції (реконструкція Османа).

Завдання. Відобразити схеми реконструкції Парижа сер. XIX ст., проведеної Османом. Виявити основні магістралі, що суттєво змінили структуру міста. Проаналізувати позитивні та негативні наслідки реконструкції Османа, що мали вплив на подальший розвиток Парижа в період промислової революції.

Графічне завдання 3. Архітектура та мистецтво модерну. Пошук нового стилю.

Завдання. Намалювати історичні аналоги становлення нового стилю «модерн» в мистецтві та архітектурі сер. XIX – поч. XX ст. Описати надані приклади. Розкрити основні риси та особливості стилю «модерн» в даний період.

Графічне завдання 4. Архітектура та містобудування Росії сер. XIX – поч. XX ст. (Шехтель, Кекушев, Зеленко, Поленов та інш.).

Завдання. Намалювати історичні найвідоміші архітектурні ансамблі Шехтеля, Кекушева, Поленова або інших митців Росії сер. XIX – поч. XX ст.

(плани, видові перспективи). Дати опис зображення з точки зору основних композиційних, функціональних, конструктивних принципів та декоративних елементів.

Графічне завдання 5. Архітектура та містобудування України сер. XIX – поч. XX ст. (Бекетов, Кричевський, Максимов та інші; асамбля в селі Шаровка Харківської обл.).

Завдання. Зобразити приклади українського архітектурного модерну к. XIX – поч. XX ст. Надати анотовані пояснення щодо вибраних об'єктів.

Графічне завдання 6. Архітектура та містобудування Англії і сер. XIX – поч. XX ст. (Пекстон, Морріс, Уебб, Макінтош та інші.).

Завдання. Надати схему розвитку центра Лондона, виділити площі, доміанти та основні магістралі в період другої половини XIX ст. Намалювати плани та видові перспективи англійського будинку-особняка (споруди Н.Шоу, П.Уебба, Ч.Макінтоша, будинок Моріса або інші) та першу Всесвітню промислову виставку в Лондоні Дж.Пекстона. Дати стислу анотацію розвитку англійської архітектури та містобудування другої половини XIX ст.

Графічне завдання 7. Архітектура та містобудування Франції сер. XIX – поч. XX ст. (Гімар, Гарньє, Перре; перші всесвітні промислові виставки).

Завдання. Зобразити схеми центру Парижа до реконструкції Османа та після її проведення. Розкрити просторову композицію центру Парижа в період промислового розвитку сер. XIX – поч. XX ст. Порівняти із середньовічним періодом. Намалювати архітектурні приклади зародження стилю Ар-Нуво (модерн) у Франції та комплекси перших Всесвітніх промислових виставок другої половини XIX ст. (просторові структури з «пташиного польоту», плани, видові перспективи). Дати анотацію щодо змін в архітектурі та містобудуванні Франції другої половини XIX ст.

Графічне завдання 8. Архітектура та містобудування Германії та Австро - Венгрії сер. XIX – поч. XX ст. (Земпер, Беренс, Ольбріх, Ендель, Вагнер, Лоос, Віденський Сецесіон).

Завдання. Зобразити схеми реконструкції Берліна та Відня в період промислового розвитку XIX ст. Намалювати приклади архітектури у німецькому варіанті стилю модерн «югендстиль», використовуючи творчість Й.Ольбріха, П.Беренса, Г.Земпера та інших., та приклади раціональної архітектури (В.Гропіус, Міс Ван дер Рое, П.Беренс та інші.). Дати схеми планів та видові перспективи архітектурних ансамблів. Порівняти з архітектурою Австро - Венгрії (О.Вагнер, майстри Віденського Сецесіону, А.Лоос та інші.) В анотації проаналізувати нові тенденції розвитку архітектури та містобудування в Германії та Австро - Венгрії сер. XIX – поч. XX ст.

Графічне завдання 9. Архітектура та містобудування Іспанії сер. XIX – поч. XX ст. (Гауді).

Завдання. Надати схему першого міста-лінії за проектом Сорія-і-Матта. Проаналізувати його позитивні і негативні сторони. Зобразити, за вибором студента, найвідоміші споруди Антоніо Гауді (плани, інтер'єрні та екстер'єрні перспективи). Надати анотацію щодо творчих методів Антоніо Гауді.

Графічне завдання 10. Архітектура та містобудування Італії та Швейцарії сер. XIX – поч. XX ст. (Сант Еліа «Місто майбутнього». Штейнер, Майар, Мозер).

Завдання. Надати приклади архітектури сер. XIX – поч. XX ст. Італії та Швейцарії. Зробити ановані пояснення щодо вибраних об'єктів.

Графічне завдання 11. Архітектура та містобудування Бельгії та Фінляндії сер. XIX – поч. XX ст. (Ван де Вельде, Орта, Анкар, Хофман. Сааринен, Гезелліус, Ліндгрєн, Сонк).

Завдання. Зобразити схему районного планування міста, запропонованого Е.Сааріненом при реконструкції Гельсінґфорса. Намалювати приклади архітектури Бельгії та Фінляндії сер. XIX – поч. XX ст., зокрема використовуючи творчість В.Орта та Е.Саарінена.

ЗМ 7.2 Мистецтво сер. XIX – поч. XX ст. (0.5/18).

Графічне завдання 12. Уявлення про єдність простору та часу в мистецтві сер. XIX – поч. XX ст. як функції промислового розвитку в порівнянні з концепціями перспективи середньовіччя та ренесансу (символізм, імпресіонізм, експресіонізм та інші течії).

Завдання. Зробити живописну (або графічну) копію шедеврів мистецтва другої половини XIX ст. (реалізм, символізм, імпресіонізм, експресіонізм та інші течії). Розкрити сутність і головну тематику мистецтва другої половини XIX ст.

Модуль 8. Історія мистецтв, архітектури та містобудування першої середини XX століття (2/72).

ЗМ 8.1 Мистецтво XX століття (0.5/18).

Графічне завдання 1. Проблеми раціонального та духовного в мистецтві XX ст. Зародження і розвиток абстрактного мистецтва на початку XX ст. (кубізм, футуризм, абстракціонізм, сюрреалізм, супрематизм та інш.) в Західній Європі та Радянському Союзі.

Завдання. Зробити живописну (або графічну) копію живопису поч. XX ст., зокрема використовуючи абстрактне мистецтво (кубізм, футуризм, абстракціонізм, сюрреалізм, супрематизм та інші течії). В анотації виявити проблеми раціонального та духовного в мистецтві XX ст.

ЗМ 8.2 Архітектура та містобудування XX століття. Раціоналістичні течії (1.5/54).

Графічне завдання 2. Архітектура та містобудування Америки сер. XIX – поч. XX ст. Чикагська архітектурна школа (Дженні, Річардсон, Саллівен, Адлер, Райт).

Завдання. Надати приклади творчих методів чикагської архітектурної школи (творчість Дженні, Річардсона, Саллівена, Адлера, Райта та інш.). Охарактеризувати діяльність та нові методи чикагської архітектурної школи.

Графічне завдання 3. «Органічна архітектура» Ф.Л.Райта.

Завдання. Намалювати плани, розріз та видові перспективи будинку над водопадом Ф.Л.Райта та будь-які інші дома прерій Ф.Л.Райта. Порівняти їх із міськими спорудами автора, зокрема з музеєм Гугенхейма в Нью-Йорку. Виявити в анотації основні принципи «органічної архітектури» Ф.Л.Райта.

Графічне завдання 4. Зародження і розвиток функціоналізму в Європі. Архітектура та містобудування Германії XX ст. (творчість Мендельсона, Гропіуса, школа Баухауз).

Завдання. Намалювати приклади раціоналістичних напрямків в архітектурі Германії поч. XX ст. (експресіонізм, функціоналізм). Зобразити просторову структуру та видові перспективи школи Баухауз в Дессау арх. В.Гропіуса. В анотації охарактеризувати основні принципи нового стилю – функціоналізм та чим була обоснована його поява в Європі на поч. XX ст.

Графічне завдання 5. Творчість Міс ван дер Рое.

Завдання. Намалювати просторову структуру та видові перспективи Германського павільйону Світової виставки 1929 р. в Іспанії арх. Міс ван дер Рое та просторову структуру і видові перспективи вілли Фарнсворт поблизу Чикаго. Охарактеризувати європейський та американський періоди творчих пошуків Міс ван дер Рое. Виявити основні принципи універсального простору майстра.

Графічне завдання 6. Машинна естетика та емоціональні напрямки в архітектурі Франції XX ст. (творчість Ле Корбюзьє).

Завдання. Зобразити просторову структуру, плани та видові перспективи вілли Савой в Пуассі Ле Корбюзьє та, за вибором студента, будь-які інші споруди ранньої творчості майстра. Охарактеризувати творчі методи та основні принципи Ле Корбюзьє.

Графічне завдання 7. Російська та радянська архітектура і містобудування першої середини XX ст. Нові тенденції. Вплив авангардного мистецтва на архітектуру XX ст. (Татлін, Ладовський, Леонідов).

Завдання. Зобразити схеми розвитку міста за проектом М.Ладовського. Намалювати пам'ятник – споруду на честь III Інтернаціонала арх. В.Татліна та,

за вибором студента, будь-який ансамбль І.Леонідова (плани або просторову структуру та видові перспективи комплексу). В анотації охарактеризувати вплив авангардного мистецтва на архітектуру ХХ ст., аналізуючи надані приклади.

Графічне завдання 8. Конструктивізм радянської архітектури (Гінзбург, Весніни, Голосов, Мельников).

Завдання. Надати приклади зародження і розвитку конструктивізму в радянській архітектурі поч. ХХ ст. (архітектурні ансамблі Гінзбурга, братів Весніних, Голосова, Мельникова та інш). Проаналізувати вибрані об'єкти в аспекті зародження і розвитку конструктивізму в СРСР.

Графічне завдання 9. Вплив конструктивізму на архітектуру України ХХ ст. (Харківський Держпром).

Завдання. Дати схеми розвитку центру Харкова 20-х років ХХ ст. Намалювати площу за проектом В.Троценко (зараз площа Свободи) та Харківський Держпром арх. С.Серафімов, М.Фельгер, С.Кравець, 1925 – 1928 рр. (плани та видові перспективи комплексу). В анотації на прикладі Держпрому охарактеризувати розвиток конструктивізму в архітектурі ХХ ст.

Графічне завдання 10. Класичний напрямок у архітектурі 30-50 років ХХ ст. (Щусєв, Фомін, Жолтовський).

Завдання. Зобразити приклади радянської архітектури 30-50-х рр. ХХ ст. класичного напрямку, використовуючи творчість Щусєва, Фоміна, Жолтовського та інших радянських архітекторів. В анотації описати класичний напрямок радянської архітектури.

3. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

1. Графічна частина вправ виконується на аркушах формату А3 фломастером, рапідграфом або пером. На малюнках повинні бути відображені: загальний вигляд об'єкту (будівлі, ансамблю, міста, середовища тощо), його плани (для містобудівного об'єкту - генеральний план), внутрішня просторова структура, інтер'єри та інші зображення, що розкривають містобудівну та архітектурну ідею об'єкта.
2. Зображення містобудівних та архітектурних об'єктів необхідно починати з показу позиції людини та лінії горизонту. На графічних зображеннях необхідно показувати світлові характеристики.
3. Рисунки супроводжуються аналітичними схемами, моделями тощо.
4. Для прикладів необхідно використовувати: рисунки шедеврів архітектури та мистецтва (видові перспективи з реальних позицій

та з «пташиного польоту»); рисунки середовища, сприйнятого та відчутого безпосередньо.

5. До графічних завдань додаються анотаційні пояснення, які відповідають темі завдання.
6. Роботи виконуються протягом тижня і здаються викладачеві на перевірку. В кінці курсу весь комплект робіт у вигляді альбому здається викладачеві.

4. ЗАСОБИ КОНТРОЛЮ ТА СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)		Розподіл балів, %
МОДУЛЬ 7. Поточний контроль зі змістових модулів		
ЗМ 7.1	Виконання графоаналітичних завдань за темами лекцій	30%
ЗМ 7.2	Виконання графоаналітичних завдань за темами лекцій	30%
Підсумковий контроль з МОДУЛЮ 7		
Підсумкові тести. Відповіді на контрольні запитання		40%
Всього за модулем 7		100%
МОДУЛЬ 8. Поточний контроль зі змістових модулів		
ЗМ 8.1	Виконання графоаналітичних завдань за темами лекцій	30%
ЗМ 8.2	Виконання графоаналітичних завдань за темами лекцій	30%
Підсумковий контроль з МОДУЛЮ 8		
Підсумкові тести. Відповіді на контрольні запитання		40%
Всього за модулем 8		100%

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Адамов А.И., Волчок Ю.П. Иван Леонидов: Начало XX – начало XXI вв.: Материалы, воспоминания, исследования. – М.: АО «Московские учебники Картолитография», 2202. – 216 с.
2. Алферов И.А., Антонов В.Л., Любарский Р.Э. Формирование городской среды. – М.: Стройиздат, 1977. – 104 с.
3. Багалеи Д.И. Очерки из истории колонизации степной окраины Московского государства. – М.: Издание Императорского Общества Истории и Древностей Российских при Московском Университете, 1887. – 614 с.
4. Бартенев И.А., Батажкова В.Н. Очерки истории архитектурных стилей. – М.: «Изобразительное искусство», 1983. – 263 с.
5. Бассегода Нонель Х. Антонио Гауди /Пер. С исп. М.Гарсиа Ордоньес; Под ред. В.Л.Глазычева. – М.: Стройиздат, 1986. – 208 с.
6. Беккер А.Ю., Щенков А.С. Современная городская среда и архитектурное наследие //ЦНИИ теории и архитектуры. – М.: Стройиздат, 1986. – 204 с.
7. Берсенева А.А. Европейский модерн: венская архитектурная школа. – Екатеринбург: Изд-во Урал. Ун-та, 1991. – 212 с.
8. Бунин А.В., Саваренская Т.Ф. История градостроительного искусства: в 2-х т. – М.: Стройиздат, 1979. – Т.2.: Градостроительство XX века в странах капиталистического мира. - 415 с.
9. Всеобщая история архитектуры в 12-ти т./Под ред. И.Э.Грабаря. – т.9. Архитектура капиталистических стран XX в. – М.: Стройиздат, 1953. – 963с.
10. Всеобщая история архитектуры в 12-ти т./Под ред. С.О.Хан-Магомедова. – т.10. Архитектура XIX - нач. XX вв. – М.: Стройиздат, 1973. – 592 с.
11. Всеобщая история архитектуры в 12-ти т./Под ред. Н.В.Баранова. – т.11. Архитектура капиталистических стран XX в. – М.: Стройиздат, 1973. – 887с.
12. Всеобщая история архитектуры в 12-ти т./Под ред. Н.В.Баранова. – т.12. Архитектура социалистических стран. – М.: Стройиздат, 1973. – 576с.
13. Грушка Э. Развитие градостроительства. – Братислава: Изд-во Словацкой академии наук, 1963. – 296 с.: ил.
14. Гуманитарный комплекс архитектуры. К вопросу о гуманитарных исследованиях в архитектуре: Монография /Под общ. ред. Д-ра арх. С.А.Шубович. – Харьков: ХНАГХ, 2005. – 311 с.
15. История искусства зарубежных стран. – М.: Изд. Академии художеств СССР, 1962 – 1982.
16. История русского искусства. В 13-ти томах /под общ. Ред. И.Э.Грабаря, В.С.Кеменова, В.Н.Лазарева, - М.: Изд. Академии художеств СССР, 1953 – 1964.

17. Історія української архітектури. /Під загальною ред. В. Тимофієнка. – К.: Техніка, 2003. – 472 с.
18. История советской архитектуры, 1917 – 1954 гг.: Учебник для архитектурных вузов. Спец. «Архитектура»/ Н.П.Былинкин, В.Н.Калмыкова, А.В.Рябушин, Г.В.Сергеева; Под общ. Ред. Н.П. Былинкина и А.В.Рябушина. – М.: Стройиздат, 1985. – 256 с.
19. Кибрик Е. Искусство и художник. – М.: Искусство, 1959. – 24 с.
20. Кириченко Е. Федор Шехтель. - М.: Стройиздат, 1973. – 141 с.
21. Ключниченко Є.Є. Реконструкція житлової забудови. Техніко-економічне обґрунтування: Навчальний посібник. – К.: КНУБА, 2000. – 248 с.
22. Ле Корбюзье Архитектура XX века. – М: Прогресс, 1977. – 303 с.
23. Маклакова Т.Г.Архитектура XX века: Учебное пособие для вузов. – М.: Изд-во АСВ, 2000. – 200 с.
24. Мастера советской архитектуры об архитектуре. Избранные отрывки из писем, статей, выступлений и трактатов: в 2-х т. /под ред. Бархина М.Г. и др. – Т.2. - М.: «Искусство», 1975. - 200 с.
25. Мастера архитектуры об архитектуре /Под ред. А.В.Иконникова. Зарубежная архитектура. Конец XIX – XX вв. – М.: Узд-во «Искусство», 1972 г. – 590 с.
26. Мачульский Г.К. Мис Ван дер Роэ. – М.: Стройиздат, 255 с.
27. Николаева С. Модерн. – М.: Изд-во «Директмедиа Паблишинг», 2003. – 274 с.
28. Райт Ф.-Л. Будущее архитектуры: Пер с англ.. А.Ф.Гольдштейна /под ред. А.И.Гегелло. – М.: ГИЛСА, 1960. – 248 с.
29. Сарабьянов Д.В. Стиль модерн. Истоки. История.Проблемы. – М.: Искусство, 1989. – 290 с.
30. Склярєнко В., Іовлева Т., Рудычева І. 100 знаменитых художников XIX – XX вв. – Харьков: Фолио, 2006. – 600 с.
31. Тимофієнко В.І. Архітектура і монументальне мистецтво: Терміни та поняття. – К.: Вид-во Інституту проблем сучасного мистецтва, Головкиївархітектура, 2002. – 472 с.
32. Туровський Б. Академік архітектури О.М.Бекетов. – К.: Вид-во Академії архітектури УРСР, 1949. – 43 с.
33. Уоткин Дэвид. История западноевропейской архитектуры. – Кельн : Köpeman, 2001. – 423 с.
34. Чепелик В.В. Український архітектурний модерн. – К.:КНУБА, 2000. – 378 с.
35. Чехунов Н.В., Дубовис Г.А. Госпром. Время. Судьба. – Харьков: Изд.группа «Каравелла – Т.Л.», 2004. – 168 с.
36. Шубович С.А. Градостроительство периода первой промышленной революции (XIX – нач. XX вв.). – К.: ІСДО, 1993. – 124 с.
37. Шубович С.А. Архитектурная композиция в свете мифопоэтики: Монография. – Харьков: РИП «Оригинал», 1999. – 636 с.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Методичні вказівки до виконання самостійної роботи з курсу «Історія мистецтв, архітектури та містобудування» (для студентів 4 курсу денної форми навчання напряму 1201 (6.060102) – «Архітектура»).

Укладач: Гелена Леонідівна Коптєва

Редактор: М.З. Аляб'єв

План 2009, поз.88 М

Підп. до друку 25.12.09	Формат 60x84 1/16	Папір офісний
Друк на ризографі	Умовн.- друк. арк. 0,6	Обл. - вид. арк. 0,9
Замовл. №	Тираж 50 прим.	

61002, Харків, ХНАМГ, вул. Революції, 12

Сектор оперативної поліграфії ЦНІТ ХНАМГ

61002, Харків, вул. Революції, 12